

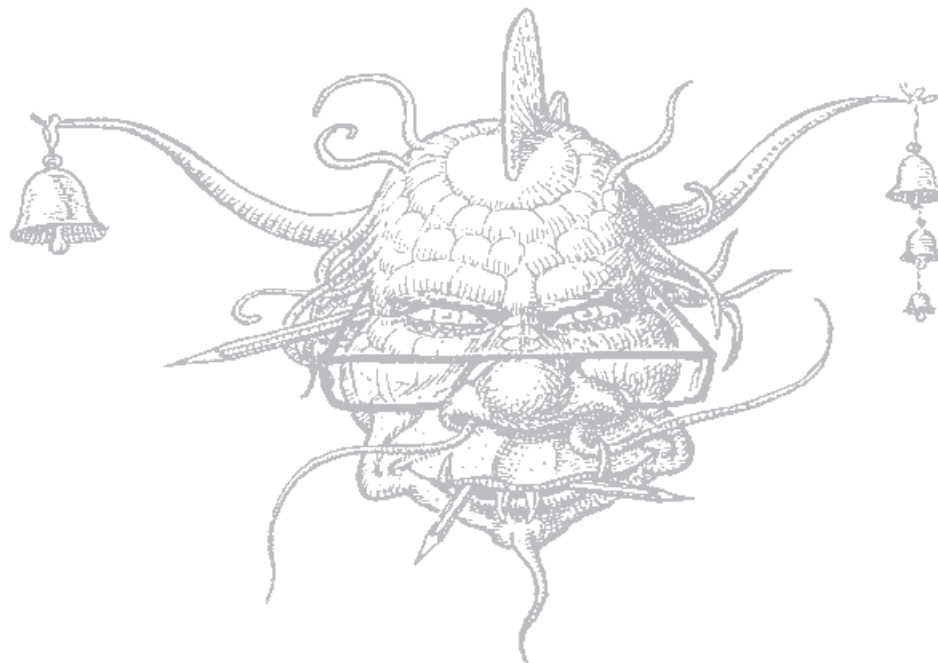
HUMANITAS
BUCUREȘTI

ENCICLOPEDIA
MEIŁOR

ÎNTOCMITĂ DE
MIRCEA CĂRTĂRESCU

ȘI ILUSTRATĂ DE
TUDOR BANUȘ

© HUMANITAS, 2002, 2010

Toate drepturile reproducerii imaginilor din acest volum
sînt rezervate Editurii Humanitas.

Este interzisă reproducerea, înmagazinarea sau transmiterea imaginilor pe orice cale
(electronică, mecanică, fotocopiere, înregistrare etc.) fără permisiunea scrisă a autorului.

ISBN 978-973-50-2791-9
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României

PREFAȚĂ

înd, acum mai bine de două decenii, pe cînd eram un tînăr jurnalist amator, am asistat la momentul emoționant al expunerii, în centrul mării săli frigorifice, special amenajate, de la The Pennsylvanian Institute for Unreliable Studies (PIUS), a unui enorm bloc de gheață în care se străvedea o siluetă monstruoasă, am știut că drumul vieții mele este decis. M-am apropiat atunci cu sfială și imensă curiozitate de cristalul din care emana frig și ceață. Ființa încleștată-n interior nu semăna cu nimic din ce poți vedea pe pămînt, deși zîmbetul cam nătîng îi dădea un straniu aer uman. Dar cele zece coarne care-i țîșneau din țeasta masivă, penajul care-i ieșea din operculele din dosul urechilor, și care încă mai păstra o nuanță violetă, și mai ales șirul formidabil de solzi care-i țineau coloana vertebrală, din creștet pînă la coada vag reptilină, îi dădeau aspectul fantastic al unei creaturi dantești. Creatura era îmblătoșată și avea la brîu un formidabil iatagan de oțel, pe lama căruia se înșirau un fel de rune. În pumnul cu patru degete dotate cu gheare încă mai strîngea

un buzdugan ce trebuie să fi cîntărit cîteva tone.

A fost prima mea întîlnire cu **zmeul**, ființa căreia i-am dedicat apoi întreaga mea carieră și putere de muncă. De-atunci am călătorit în toată lumea pe urmele sale, am vizitat situri arheologice, am explorat universul subpămîntean, am petrecut săptămîni și luni de documentare în marile biblioteci, citind despre miturile întemeierii unor mari orașe prin uciderea cîte unui balaur de către sfîntul ce a devenit apoi patronul urbelor respective. Am conversat cu cele cîteva exemplare vii care supraviețuiesc în rezervații și grădini zoologice. Azi port cu mîndrie urmele acestor „întîlniri de gradul al treilea“ cu subiecții mei: trei degete lipsă la mîna stîngă și o frumoasă proteză metalică la încheietura șoldului, care nu mă jenează decît în zilele cu ploaie.

Rodul acestei cercetări modeste și pline de abnegație este *Enciclopedia zmeilor*, lucrare unică în felul ei, în care pentru prima dată străvechea specie inteligentă care a făcut concurență, vreme de milenii, omului este prezentată multidisciplinar, în toată grandoarea și

sub toate aspectele ei. Realitatea biologică, economică, socială, culturală, lingvistică și comportamentală a numeroaselor rase ale speciei zmeiești formează obiectul primei părți a lucrării, bogat ilustrată cu planșe și hărți de către neprețuitul meu colaborator, maestrul Banuș de Nogent, care-a împărțit cu mine ostenețile și bucuriile atîtor și atîtor călătorii.

În partea a doua am găsit cu cale să reproduc integral un vestit ciclu epic din literatura zmeiască originală, intitulat *Zurba Inelară a lui Meer-Tscha*, descifrat de noi la capătul unei munci de peste patru ani. Scrierea, cuprinzînd zece povestiri înlănțuite, a fost descoperită pe o măciucă din lemn de esență tare, bine conservată într-un strat bituminos. Pînă astăzi, *Zurba lui Meer-Tscha* este considerată un document complet în privința vieții și psihologiei zmeilor, și o iscusită scriere literară.

Îmi fac o datorie de onoare, în finalul acestei prefețe, din a aduce mulțumirile mele tutu-

ror celor care m-au susținut și m-au încurajat, mi-au dat sfaturi și m-au criticat necruțător în perioada în care am scris această carte: bunei mele soții Alsacia și cumnatei mele Lorena (adevărați îngeri păzitori), domnului prof. dr. Serenus Pseudoanaximandros de la Universitatea din Mönchengladbach, părintelui Calinic de la schitul Prescura, domnului plt. Pandele Ion de la Secția 6 Poliție, doamnei Elena Vrâncioaia (ale cărei basme spuse cu glas duios mi-au luminat copilăria), colectivului de cercetători științifici de la The Special Research Institute of the South-Eastern Tzandarey, precum și unui grup unit și decis de zmei care mi-au făcut

onoarea să-mi adnoteze scrierea, grup format din Herr Koole, Bitem App, Grrroooowsfrtkis și nefericitul Arromarroma, zmeul zmeilor căzut pînă la urmă victimă celorlalți trei. Fără ajutorul lor, *Enciclopedia zmeilor* n-ar fi văzut niciodată lumina tiparului.

AUTORUL

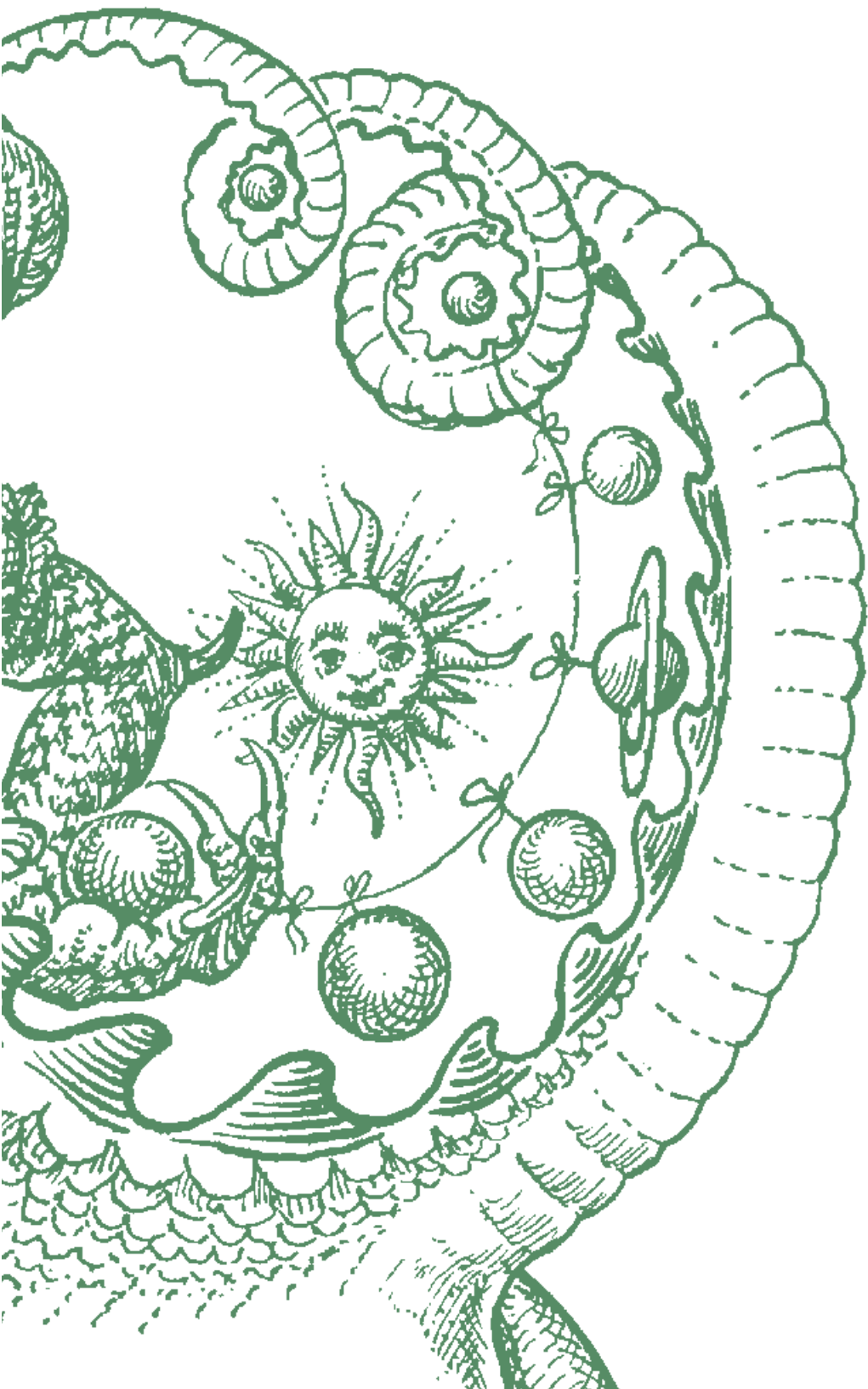

Azi port cu mândrie urmele acestor «întilniri de gradul al treilea».

PARTEA I

UNIVERSUL

ANATOMIE

onsiderat în trecut o ființă fabuloasă, asemănătoare dragonilor sau trolilor, zmeul și-a dovedit în ultima vreme, grație celor mai bine de douăzeci de exemplare capturate vii și a numeroaselor fosile, realitatea biologică. În considerentele anatomice care urmează ne vom referi în special la zmeul comun, cel mai numeros și mai studiat. Celelalte rase și varietăți de zmei sînt construite pe o schemă asemănătoare, cu unele particularități semnificative.

Zmeii sînt animale inteligente, înrudite de departe cu specia umană. Din punct de vedere biologic, diversele rase de zmei și-au dovedit o origine comună. Cu circa 15 milioane de ani în urmă, un strămoș al omului numit *Ramapithecus* a suferit o mutație datorată, probabil, consumului aproape exclusiv de mandragore (popular, mătrăgună). Glanda pineală, aflată la baza craniului, a crescut de circa o sută de ori în zece milioane de ani, transformîndu-se într-o pungă plină cu lichid inflamabil. Două canale osoase pornesc de aici, deschizîndu-se în nările animalului, care poate astfel proiecta după voință lichidul vezicant, care se aprinde în contact cu aerul, produ-

cînd jeturi de flacără divers colorate. Altă modificare constă în trei organe speciale de simț, inexistente la om. Primul, organul prințesoreceptor, asemănător a două scurte antene penate, violete, crescute în dosul urechilor, îi servește la detectarea prințeselor, femele umane speciale, cu care zmeii masculi (singurii care posedă acest organ) pot procrea. Al doilea este organul voincoreceptor, situat în osul tîmplelor, prin care e detectată vigoarea și tăria în luptă a altor zmei sau a masculilor umani. Se crede că zmeul poate zări, prin trupul celui cu care se înfruntă, o fiolă de lichid roșu scînteietor, mai plină sau mai goală, după tăria adversarului. Ultimul e simțul cristalomandibular, cu care detectează prezența cristalelor de beriliu, de cuarț de stîncă etc. pe alte planete. Organul corespunzător crește, ca un țurture de gheață, din bărbia a foarte puțini zmei și mai ales zmeoaice și se curbează-n sus, deschizînd în vîrf un fel de floristică de dantelă crem. Zmeii dotați cu organul cristalomandibular nu luptă, ci dorm întreaga zi, iar noaptea ies la suprafață și rămîn încremeniți, sub stele, numărînd cristalele de pe alte planete. Zmeii normali îi numesc „puah“, ceea ce s-ar putea traduce aproximativ prin „poeti“.

Zmeii sînt animale inteligente, înrudite de departe cu specia umană.

Există deosebiri importante între masculi și femele în cazul zmeilor. Primii au cranii groase de cel puțin cinci centimetri, pline de umflături corespunzând principalelor trăsături de caracter. Cu cât un zmeu are mai multe cucuie în țeastă, cu atât e mai respectat. Cea mai mare umflătură e cea dintre sprâncene, corespunzând pungii cu venin. Ochii masculilor sînt tari ca piatra și sînt protejați, în cursul luptelor, de o pleoapă fumurie. Femelele au pe țeastă numai trei cornițe colorate, înclinate după unghiuri care variază cu moda, și glandele lacrimale mari cât portocalele, de pleoapele de jos fiind mai mereu atârnați puși, ce se hrănesc cu lacrimi. Creierul zmeilor nu este împărțit în emisfere. Prin cercetări de laborator s-a demonstrat că ei îl folosesc mai ales pentru funcția de „vrăjire“, o mică zonă servind și funcției de „blestem“, ambele inexistente la om. Treburile de fiecare zi sînt rezolvate de doi ganglioni cerebrali, mari cât merele domnești, localizați în fese. Dentiția arată că zmeii sînt prădători periculoși, care și-au dezvoltat suprafețe de masticatie speciale pentru zdrobirea accesoriilor umane: platoșe, catarama, ceasuri de mîna, bijuterii.

Corpul zmeilor ar fi avut, poate, o înfățișare destul de asemănătoare cu a omului dacă, acum zece milioane de ani, o femelă neatentă nu s-ar fi lăsat vrăjită de un dragon de Komodo. Rezultatele au fost semnificative pentru evoluția speciei: O creastă de solzi lați, ca de stegozaur, începe la ceafa și se termină la noada zmeului, colorați în verde la masculi și transparenti (cu câte-un peștișor exotic înotînd în fiecare) la femele. Gheare puternice, adaptate pentru scormonit pămîntul, por-

nesc din cele patru degete de la mîini și de la picioare. Toracele cu pectorali puternici cuprinde două inimi, care pompează către organe un sînge foarte rece și foarte albastru. Intestinele sînt șerpi reali, înghițiți odinioară în cursul evoluției și trăind azi în simbioză cu gazda lor. Nu există organe de reproducere. Femelele de zmeu rămîn însărcinate în mod reflex prin îndrăgostire, dar zmeii rezultați astfel sînt sensibili la boli, și mulți nu supraviețuiesc. Este motivul pentru care zmeii cei mai viguroși răpesc prințese (numite uneori și domnițe, iar cele mai reușite — cosînzene), femele umane cu sînge albastru, compatibil cu al lor. Pe acestea le fecundază prin vrăjire (proces asupra căruia vom reveni). Femelele îndrăgostite dezvoltă în stomac mai mulți embrioni semitransparenți, atât de verzi încît se pot vedea prin pîntece, care se devorează reciproc pînă rămîne unul singur, eliminat în cele din urmă într-o năframă de mătase și pus imediat la ochiul mamei, de genele căreia se prinde bine. Va suge aici mai bine de doi ani. Cei născuți din prințese se dezvoltă mult mai greu, atingînd maturitatea în jurul vîrstei de opt ani, cînd sînt destul de mari ca să verse flăcări pe nări. De-atunci sînt considerați adulți și pornesc în căutarea domnițelor. Dacă nu e ucis de vreun voinic — dușmanul natural cel mai important al speciei —, zmeului mediu îi rămîn de trăit aproximativ două sute de ani.

Specia este pe cale de extincție, mai cu seamă datorită stingerii treptate a marilor case domnitoare, singurele furnizoare de prințese. Înlocuirea lor cu intelectuale snoabe s-a dovedit un eșec, acestea fiind prea greu de întreținut.

CUPRINS

Prefață/5

Partea I: **UNIVERSUL**/9

Anatomie/10

Rase și varietăți/13

Geografie/36

Istorie/47

Arme/55

Ocupații și unelte/62

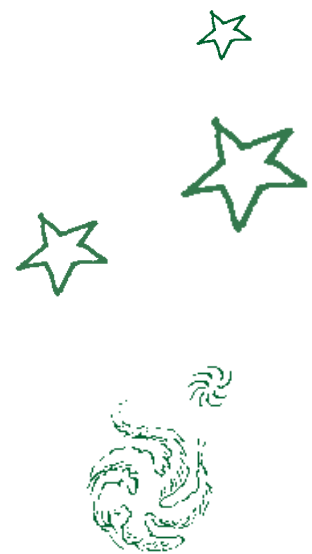
Economie/68

Civilizație/71

Limbă/77

Științe/81

Arte și literatură/83

Partea a II-a: **POVEȘTILE**/93

Povestea lui Lobo și a lui Fofa,
feciorii zmeului zmeelor/95

Povestea micuței poete Vasiliska/102

Povestea spionului Bombas/109

Povestea lui Astor, puiul zmeului de văgăună/117

Povestea doftorului Chung/123

Zurba lui Zurbalan, zmaul din Quatr'a/130

Povestea Animicștiutorului/136

Povestea lui Ding-Ding, programatoarea/142

Povestea lui Zumm, muma zmeilor/149

Povestea Maestrului Cornichonn, cîinele de zmeu/156

